

Opublikowano: 2022-01-18

Standardy etyczne Global Code of Conduct w projektach NCN

Narodowe Centrum Nauki dołączyło do grona instytucji, które przyjęły kodeks mający na celu zapobieganie eksportowi nieetycznych praktyk badawczych do krajów o niskich i średnich dochodach. Naukowcy wnoszący o granty z NCN będą musieli planować swoje badania z uwzględnieniem zapisów Global Code of Conduct.

[Global Code of Conduct](#) został opracowany w 2018 roku jako rezultat projektu TRUST (Creating and enhancing TRUSTworthy, responsible and equitable partnerships in international research) finansowanego przez Komisję Europejską w ramach programu Horyzont 2020. Celem projektu było zapobieganie zjawisku „dumpingu etycznego” poprzez usprawnienie wdrażania wysokich standardów etycznych w badaniach na całym świecie.

Zjawisko tak zwanego „dumpingu etycznego” polega na przenoszeniu niedopuszczalnych z punktu widzenia etyki i niezgodnych z przepisami praktyk badawczych do uboższych krajów. Praktyki takie obejmują przeprowadzanie badań bez zgody komisji bioetycznej czy też bez zapewnienia ubezpieczenia na wypadek szkód, które mogą powstać w trakcie trwania badania. Ponadto do kategorii tej należy prowadzenie badań z udziałem grup społecznie wrażliwych, a także prowadzenie w krajach o niskich i średnich dochodach badań, które normalnie byłyby zakazane w kraju o wysokich dochodach, w którym obowiązują surowe przepisy regulujące tę kwestię – tłumaczy Anna Korzekwa-Józefowicz, rzeczniczka NCN.

W ramach projektu TRUST wypracowano kodeks, którego głównym celem jest rozwiązanie problemu nierówności norm etycznych i prawnych dotyczących badań. Kodeks pomaga zapobiegać nadużyciom wynikającym z różnic w systemach prawnych funkcjonujących w różnych częściach świata, zwłaszcza w krajach zamieszkałych przez ludność biedną. Przy jego tworzeniu wykorzystano system oparty na wartościach takich jak uczciwość, szacunek, troska i szczerść.

Kodeks dotyczy wszystkich obszarów nauk i służy również jako narzędzie edukacyjne. Jak pokazuje praktyka, „dumping etyczny” może być niezamierzony, ponieważ może wynikać z braku dostatecznej wiedzy u naukowców realizujących badania lub u osób zarządzających obszarem badań naukowych w różnego rodzaju jednostkach – dodaje Anna Korzekwa-Józefowicz.

Narodowe Centrum Nauki jest w gronie 12 instytucji o statusie „main adopters” (m.in. Komisja Europejska, PHDE – Partners for Health and Development in Africa, The Foundation Global Values Alliance, The European & Developing Countries Clinical Trials Partnership). Odniesienie do zapisów Global Code of Conduct zostało ujęte w dokumentacji konkursowej NCN. Każdy wnioskodawca jest zobowiązany do wypełniania formularza dotyczącego kwestii etycznych w projekcie, m.in. z uwzględnieniem zapisów kodeksu.

MK, źródło: NCN